

1. Ergin Muharrem. Orhun Abideleri. Boğaziçi Yayınları / Muharrem Ergin. – İstanbul, 1992. – 191 s.
2. Про давньотюркське письмо докладно див.: Халимоненко Г. І. Історія турецької літератури / Г. І. Халимоненко. – К., 2000. – С. 35–50.
3. Köprülü Mehmet Fuat. Türk Edebiyatı Tarihi. Ötügen Neşriyat. 2. Basım / Mehmet Fuat Köprülü. – İstanbul, 1980. – S. 38–41.
4. Bosworth C. E. İslam Devletleri Tarihi [Cev. : M. Erçil – M. İpşirli. Ünal Matbaası.] / C. E. Bosworth. – İstanbul, 1980. – S. 205.
5. Про добу правління див.: Кримський А. Ю. Історія Туреччини / А. Ю. Кримський. – К. – Л., 1996. – С. 71–121.
6. Devellioğlu Ferit. Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat. 11. Baskı. Aydın Kitabevi Yayınları / Ferit Devellioğlu. – Ankara, 1993. – S.189.
7. Mansuroğlu Mecdut. Anadolu'da Türk Yazı Dilinin Başlanması ve Gelişmesi, TDED / Mecdut Mansuroğlu. – İstanbul, 1951. – Cilt IV. – S. 214–222.
8. Timurtaş Faruk. Osmanlı Türkçesi Grameri / Faruk Timurtaş. – İstanbul, 1991. – Cilt III. – S.37.
9. Aktan Ali. Osmanlı Paleografyası ve Siyasi yazışmalar. Osmanlılar İlim ve İrfan Fakfı / Ali Aktan. – İstanbul, 1995. – S. 27 (225 s. + 42 adet belge).
10. Sertoğlu Mithat. Osmanlı Tarih Lûgatu. Enderun Kitabevi Yayını / Mithat Sertoğlu. – İstanbul, 1986. – S. 252-253 (384 s.). – С. 230–364.
11. Туранли Ф. Еволюція турецького письма в світлі розвитку літературної мови / Ф. Туранли // Східний світ. – К., 2003. – № 4. – С. 149 (С.148–155).
12. Туранли Ф. Джерела та особливості османської палеографії / Ф. Туранли // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та літератури. – К., 2001. – Вип. 5. – С. 48–49.
13. Pritsak Omeljan. Mahmud Kâşgarî kimdir? / Omeljan Pritsak // Türkiyat Mecmuası. – 1951–1953. – Cilt. 10 – S. 243–246.
14. Pritsak Omeljan. «Kâşgarîs Angaben über die Sprache der Bolgaren» / Omeljan Pritsak // Zeitschrift Der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft. – Cilt. 109, sy. 1. – Leipzig, 1959, 1.– S. 92–116.
15. Kafalı Mustafa. Divânü Lûgat'it-Türk'ün Tarihi Coğrafya Bakımından Kaynak Olarak Değerlendirilmesi, Dil Dergisi, Kaşgarlı Mahmud Özel Sayısı, sy. 33. / Mustafa Kafalı. – Ankara: Temmuz 1995. – S. 92–93.

Ferhad Turanly

OTTOMAN-TURKISH PALEOGRAPHY IN THE CONTEXT OF DEVELOPMENT OF THE WRITTEN LANGUAGE

The article in question deals with the research of the problems related to the question of Ottoman paleography used by the Turkish in different systems of graphics and of their speech is comparison with Arabic. The Ottoman Turkish language used the variety of graphic arts. One of the types of the above mentioned graphics is the ability to write quickly which was called «Rikâ», it was very convenient to write quickly, due to the reductions of endings. («kavs») and sharp angles («meyil») of letters. The invention of this configuration belongs to the Turkish, that is acknowledged by the Persian and Arabic scientists. Official state Ottoman Turkish graphics was considered, «Divânî», and all the documents such as orders, letters, decisions, appeals, certificates and others – were written only with the help of the adopted style.

Keywords: Ottoman Turkish language paleography, different systems of letter, ottoman graphic arts of «Divânî», documents.

УДК 811.161.2 : 811.111+81'37

Чепиленко Анна

ДОМІНАНТИ «ЧАС» І «TIME» В СИНОНІМІЧНИХ РЯДАХ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ

Статтю присвячено розглядові подібностей та відмінностей у семантиці домінант українсько-го та англійського синонімічних рядів із часовим значенням.

Ключові слова: домінанта, синонімічний ряд, лексема, значення, семантика.

У філософії під часом розуміють категорію, яка характеризує «послідовність існування явищ, котрі змінюють одне одного, відокремленість різних стадій розвитку, тривалість матеріальних

процесів» [1]. Проблема часу віддавна цікавила мислителів. Літературознавці, як і філософи, приділяють значну увагу дослідженням часу в художніх творах. Про це свідчить аналіз поняття

«час» в окремих творах, наприклад, Д. М. Мазіна [2], С. М. Скиби [3], узагальнювальні праці Л. А. Приходько [4], І. М. Фізера [5]. Не цураються цієї проблеми і точні науки, наприклад, астрономія, і це зрозуміло, адже поділ часу відбувається здебільшого за астрономічними змінами.

Пропоноване дослідження присвячене зіставному аналізу домінант *час* (*time*) українського й англійського синонімічного рядів. Домінанту потрактовано як слово, «найуживаніше серед інших, звичайно стилістично нейтральне, що найточніше і найповніше виражає значення всього ряду» [6], зазначаючи, що це слово має бути «найпростіше семантично, найменш закріплене синтагматично, відносно якого семантично і стилістично ідентифікуюють членів синонімічного ряду» [7].

За «Словником української мови» слово *час* має 7 значень, з яких провідне – «одна з форм існування матерії»: *Всі вони раптом торкнулися безмежності часу і його гармонійних законів* (О. Довженко). В «Оксфордському словнику англійської мови» слово *time* має 37 значень, між якими провідне – «проміжок часу»: *Have we any link connecting time-relative with time-absolute?* (W. Argyll). Зважаючи на те, що значення «форма існування матерії» англійський словник не виокремлює, можна сказати, що українські словникарі поставили першим найабстрактніше, найумоглядніше значення, натомість англійські обрали те, котре відображає розуміння часу пересічною людиною – через часові проміжки, які вона пережила.

Спільними для обох домінант є значення «тривалості», «часу, показаному на пробігові», «послідовної зміни одиниць часу», «способу підрахунку часу», «проміжку часу», «історичного періоду», «сприятливого моменту», «належного моменту», «дозвілля», «граматичної категорії». Тобто бачимо подібність усвідомлення часу щодо визначальних для цього поняття речей («тривалість», «послідовна зміна одиниць часу»), також стосовно елементів часу («проміжок часу», «історичний період»), його функціональності («дозвілля», «час, показаний на пробігу»), осмислення («спосіб підрахунку часу», «граматична категорія»), зв'язку з життям світу («належний момент», «вдалий момент»).

Проте не менш цікаві і значення, що є унікальними, притаманними лише одному слову, оскільки спільні можуть бути також і лінгвістичними універсаліями, а окремі відображають, можливо, неповторні особливості мови чи менталітету. Відмінні від англійських українські значення – це «форма існування матерії», «мистецький канон»: *«Адвокат Мартіан» міг би служити зразком послідовного дотримання класичних канонів єдності дії, місця і часу* (з журналу). Крім того, специфічними для української

лексеми є значення «міра тривалості», «пора у проміжковій часу»: *Тихий ранішній час* (Леся Українка). Значення «форма існування матерії» становить, очевидно, наслідок матеріалістичного мислення, адже час уявлено конче поєднаним із предметами та явищами, що зазнають змін упродовж певного періоду. Значення мистецького канону можна зрозуміти як «проміжок часу, в якому відбувається дія твору», проте це не зовсім так. Насправді, час у мистецькому творі неподібний до реального, найпростіший приклад, коли час рухається не вперед, а назад, книжка починається із розв'язки конфлікту, а далі описано події, що їй передували. Тож цей час воістину не є лінійним проміжком, а радше якоюсь подобою тривалості, де бачимо перетікання не минулого, теперішнього і майбутнього, а елементів художньої оповіді. Значення міри тривалості, для якого не підібрано у словнику ілюстрації, найзагадковіше. Можливо, малися на увазі фрази на штиб «багато часу» або «свого часу». Значення «пора у проміжку часу» дуже логічне: проміжок часу – поняття неокреслене, воно може включати завершені етапи, щоправда, неокресленість початкового значення робить невивзначеним і похідне.

У слова *time* за «Оксфордським словником англійської мови» виявлено 27 значень, незбіжних з українським словом *час*, з-поміж них є іменникові значення, яких нараховується 24. Наприклад, лексемою *time* позначається: рік: *Of such numbers, the 3 times and a half, the 42 month, and the 1200 days are mutually equivalent* (F. Faber); сучасність: *An act which ran counter to the religious feeling of the time* (I. Freeman); життя: *I am older then Saturn, and the whole time of this Universe* (R. Thornley); навчання: *A man must serve his time to every trade* (G. Byron); зусилля: *I don't say the present population want it, but give them time* (P. Rwers); повага: *I think he had a lot of time for my wife* (D. Cleary) тощо.

Шляхом конверсії від іменника *time* утворюються похідні іншої частиномовної належності, які вносяться у словник як окремі значення *time*: вигук здивування (*in good time*), сполучник часу, лайка: *Why in time don't you come our way and see the boys?* (W. Fields).

Поява відмінних від українських іменникових значень має багато причин. Наприклад, порівняно з українським відповідником у семантиці англійського слова відбувся значний розвиток значення «проміжок часу». Насамперед з'явилося визначення «певний проміжок часу», спершу, найзагальніше, потім пов'язане з обсягом «довгий проміжок часу», далі обмежене конкретною датою – «термін». Цікаво, що йдеться лише про великий обсяг. Напевно, людська свідомість воліла тривалі, грандіозні проекти, якими й заповнювала час. Крім того, проміжок часу став ширше

осмислюватись у плані його наповнення: спочатку теж була досить узагальнена категорія («час існування»), далі вона стала дробитися («період в існуванні») і набула конкретнішої віднесеності («життя»). Кінець кінцем, постало значення проміжку часу, не просто пов'язаного з чимось, а підпорядкованого явищу («час для реклами»).

Інше суто часове значення – «тривалість» – теж значно розширилося. По-перше, відбулася свого роду гіпонімізація, коли з усієї тривалості виділено один її елемент (значення «сучасність»), по-друге, звернено увагу на її складники (значення «година», «рік»), з подальшим їх дробленням (значення «пора року»). Також постали значення, що показують обсяг тривалості: взагалі (значення «час на годиннику») та в конкретному випадку (значення «літа»). До того ж, семантика англійського слова має порівняно з українським новий елемент із суто часовим значенням – «момент часу» (також із конкретизацією, «певний момент»). Показово, що в структурі словникової статті це значення не є похідне від «проміжку часу» і навіть не стоїть із ним в одній частині, а становить перше, отже, основне значення. Напевно, під моментом розуміється не стільки зовсім маленький проміжок часу (хвилина, секунда тощо), як проміжок часу з невизначеною тривалістю чи, швидше, такий, де основною є не тяглість, а наповненість чи й узагалі наявність. Не випадково у цій частині мало суто часових значень, а більше «сторонніх» («погода», «рух коня», «рахунок»).

Говорячи про «сторонні», не власне часові значення англійського слова, треба зазначити, що серед них чимало «предметно-часових». Предмет не означає тут саме конкретної речі, це може бути явище, подія, стан тощо. Тут є загальне значення («важливий час»), що може позначати водночас будь-яку подію, а також будь-який проміжок часу, впродовж якого ця подія відбувається. Ці «предметно-часові» значення можуть стосуватися моментальної дії і, відповідно, короткого проміжку часу («час вирушення транспорту»), а можуть і тривалі. В такому разі вони торкаються і часу якогось стану людини («час вагітності», «час ув'язнення») чи організації («час відкритості закладу»), і часу дії людини («час навчання», «час служби у війську») або предмета («час оберту планети»), і часу події («час менструації») та частини цього часу («раунд у гри»). Цікавий сам набір цих значень: шлях від космічного через людське (соціальне й фізіологічне) до речового. Це свого роду двоїстість часу, сакральність і профанність, так би мовити. Причому високе розуміння заповнене скромно, а низьке розширилось вусебіч. Така вже прозаїчність людської натури.

Є також певна кількість семантем, що позначають предмети, котрі виокремлюються часом.

Наприклад, ті, що становлять відповідність до певного проміжку часу («тривалість ноти»), або такі, що означають певне розташування в часі (значення «ритм», «темп»). Останні значення гіперонімізуються, далі маємо гіпонімічні уточнення на кшталт «музична характеристика твору», «метрична одиниця темпу». До цього ряду можна зарахувати також предмет, що позначає сам факт віднесення речей до певного проміжку часу, тобто не саму ознаку, а дію, пов'язану з нею, зокрема, «кредит» – у сенсі спосіб купівлі. До слова, тут є лише один з можливих варіантів такої дії – пов'язаний із грошовою сферою; це свідчить про зацікавленість у фінансових справах і готовність використовувати для них час.

Також англійське слово має значення, за якими стоять предмети, локалізовані у часі. Власне, це є досить умовна назва, адже всі предмети, події, явища локалізовано в часі. Проте саме нижчепойменовані речі означено тяглістю, тобто посіданням певного проміжку часу; інші ж предмети, що так само існують у часі, не мають такої спеціальної позначки. Деякі з них стосуються явищ, що посідають власне проміжок часу (значення «діяльність»; до речі, це слово має силу значень, що стосуються діяльності будь-якого типу), або тих, що відбуваються у час певного типу (значення «флірт», яке, очевидно, пов'язане із значенням «дозвілля», бо флірт, особливо у вищих колах, це спосіб гарно провести час), а також таких, що реалізуються за часу, співвіднесеного з певним явищем («атака у відповідь»). Є також узагальнювальне значення для характеристики самого факту локалізованості у певному проміжку часу («минушість»). Цікаво, що існує лише таке значення, пов'язане з конечністю усього сущого. Напевно, тут важить саме розуміння часу як лінійного, а не циклічного.

Не бракує у словниковій статті і значень предметів, що просто мають стосунок до часу. Тут є суто англійське значення – назва місцевої газети «Times»; цей часопис безпосереднього зв'язку із плином часу не має, але в обох цих предметів спільна назва, тож їх єднає використання одного знаку, і зв'язок цих понять не прямий, а опосередкований – із залученням третього явища. Також наявні в цій категорії значення, пов'язані з часом через «переробку»: ознаки часу набувають інших способів вираження (значення «персоніфікований образ часу»), в такому разі обидва явища мають однаковий зміст, але в одному він виражається безпосередньо, а в іншому – закодований під знаками. Похідне явище відсилає до первинного завдяки відношенню між елементами його та іншого явища, тобто є його знаком і певною мірою заміником. Тому це значення втілює і підпорядкованість щодо часу, і рівноправність із ним. А є значення, що представля-

ють лише підпорядкованість, як-от «служба часу», що означає установу, яка опікується вимірюванням часу. Втім, підпорядкованість тут дещо оманлива, адже ця служба встановлює спосіб вимірювання часу. Просто «обслуговування» часу означає передовсім його членування і визначення, тобто, по суті, його підкорення. Ситуація, та сама, що й з попереднім значенням, але коли там подвійність становища спричинена «двоїстістю двійництва», то – тут двоїстістю самого об'єкта в питаннях служби й панування. Інше значення пов'язане з часом сутнісно («зміна»), адже час є ніщо інше, як послідовна зміна своїх одиниць, отож зміна становить суть часу. Це значення представляє час у найузагальненішому вигляді. Тут немає знаковості, адже час, по-перше, є зміною певного типу, по-друге, не лише зміною.

Решта значень слова не мають прямого стосунку до поняття часу, проте можна вивести їхню близькість. Ці значення надаються до групування, одну з таких груп становлять значення «обставини», «погода», «курс». Обставини становить набір речей, явищ, фактів, погоду – дані вологості, температури, тиску тощо, курс – кількість грошових одиниць, що їх можуть дати за цінний папір або іншу грошову одиницю. Усі ці явища позначають стан: обставини у найглобальнішому масштабі, погода в локальному, а курс взагалі стосується мінімуму об'єктів. Серед набору значень, більш-менш близьких до поняття часу, є такі, як «темп» і «ритм», що в принципі теж позначають стан, стан мелодії. Є й їхнє узагальнення «музична характеристика твору», що позначає стан мелодії назагал, а не щодо самої швидкості чи структури. Отже, аналізовані значення – це свого роду продовження звернення до категорії «стан». Крім того, ці значення суголосні суто темпоральним: значення «погода» пов'язане з «порою року», «обставини» – з «історичним періодом», про «курс», зважаючи на неабиякий фінансовий присмак у значеннях слова, нема чого й казати.

До іншої категорії можна зарахувати значення «успіх» і «правильний спосіб дій». Їх єднає лише загальна позитивна настанова: успіх означає позитивне «оточення» дії чи явища, а правильний спосіб дій – позитивні ознаки. Друге можна також кваліфікувати як передумову першого. Ці значення також, зрозуміло, перекликаються із темпоральними: серед значень слова *time* є «належний час», «вдалий час» і «важливий час», де останній означає «час важливої події». В цьому ряду сталася інверсія: «час знаменної події» і «час, знаменний для події», тобто значущість стала характеристикою вже не події, яка відбувається в часі, а часу, в якому може відбуватися подія. Інакше кажучи, час є важливим не для особи завдяки тому, що вміщує значну подію,

а для події через певні сприятливі їй ознаки. Відбувся свого роду спуск на сходінку. Змінилась і конотація: важливим часом може бути і смерть, і весілля, і бал; натомість належним і вдалим буває тільки щось позитивне. Можливо, англійці показали таким чином свій оптимізм, мріючи лише про позитивні зміни. У всякому разі вдалий і належний час дає заходіві успіх, котрий досягається також і завдяки правильному способу дій. Тож можна сказати, що два вищепоименовані значення становлять логічний розвиток поняття, заявленого в основній частині значень.

Ще одну категорію становлять значення «зусилля», «подія», «рух коня (як маневр)», як окрему частину до неї можна зарахувати і «боронування». Спільним для всіх значень є поняття діяльності, але щодо перших трьох діяльність завершена, а стосовно останнього – тривала. Цю семантику можна означити як просто завершену дію («подія»), завершену дію певного штибу («рух коня») і завершену дію з певними ознаками здійснення («зусилля»). Звідки постала така семантика, зрозуміло: поміж темпоральних значень чимало таких, що позначають час діяльності, це, здається, одна з домінант й один із провідних напрямів семантичного розширення слова.

Значення завершеної дії конкретизувалось у «зусиллі», тобто дії, позначеній великим напруженням сил. Чому саме так? Напевно, тут є якийсь перегук із наявністю серед значень «флірту» й «атаки у відповідь». Видно, час пов'язаний тут не лише з роботою та фінансами, хоч ці елементи представлені тут чи не найбільше, але і з усією сферою людської активності, він, отже, антропоцентричний, тому, напевно, і лінійний. Таємничіше інше конкретне значення – «рух коня», навіть попри любов англійців до кінного спорту. Певно, це значення добре відбиває сенс цілої категорії – одиничність у послідовності, адже подія не висить у повітрі, а існує серед інших, зусилля є актом в ході роботи, що триває певний час. А маневр кінь робить або в манежі як частину тренування, або на якимсь виступі як елемент програми. Хоч як обмежений, жоден факт не може бути ізольований, а існує поруч із іншими.

Ця категорія робить цікаве відгалуження в подібні серії значень із відтінком одиничності: «раз як подія», «як кількість», «як міра обсягу». «Раз як подія» означає одиничний прояв певного явища, а «раз як кількість» стосується самого факту такого прояву, «раз як міра обсягу» позначає кількість, взяту як одиницю виміру предметів. Отже, одиничність тут до певної міри умовна: перші два значення стосуються справді об'єктів, точніше, об'єкта, а третє лише умовної одиниці, себто обсягу, який вважають за найменший у системі виміру.

До ще однієї категорії належать значення «терпимість», «повага», «вітання». Вони

об'єднуються поняттям людських взаємин. «Терпимість» – це нейтральний, дещо навіть із негативним присмаком варіант взаємин, «повага» – безперечно позитивний, а «вітання» означає дію, що становить одну із форм стосунків (принаймні, комунікативних). Отже, взаємини на рівні психічному і фізичному, перші з яких стосуються лише суб'єкта ставлення, а другі об'єкта. Одні з почуттєвих взаємин стосуються прийняття предмета («терпимість»), інші – оцінки («повага»). Поява цих значень не випадкова: серед темпоральних, принаймні близьких, є значення «флірт», що теж вказує на взаємини. Саме такий набір семантики також, вочевидь, виник під впливом інших значень слова: «терпимість» має дещо спільне із «зусиллям», «повага» із сонмом значень позитивної конотації. «Вітання», очевидно, постало як вплив значення завершеного факту. Також тут пізнається можливий вплив значення «правильний спосіб дій»: вітання – це етикетна дія, дотримання правил доброго тону. Сама структура цієї групи постає як кодекс ставлення до світу особистості високоморальної: «терпимість» визначає ставлення до речей недосконалих, а «повага» показує стосунки із чимось справді високим. Перехід від стосунків як психічної діяльності до фізичних дій цілком логічний: бажання виразити свої емоції абсолютно закономірне. А показ зв'язку зі світом у вигляді акту гречності можна розцінювати як черговий прояв поняття досконалості, наявного в цій групі: від найдосконалішого ставлення до світу до найбільш досконалої із дій, спрямованих назовні.

До наступної категорії можна зарахувати значення «платня», «ставка», «рахунок». Їх об'єднує зв'язок із фінансовою сферою. Тут спостерігаємо наявність близьких до темпоральних таких

значень, як «курс» і «кредит». «Платня» позначає гроші, дані за роботу, «ставка» – задокументовану кількість таких грошей, «рахунок» – документ, де вказано кількість грошей до сплати. У цій категорії є ніби три групи: значення, що стосуються самих грошей («платня»), їхньої кількості («ставка»), предметів-носіїв таких знаків («рахунок»). Цікавий семантичний кульбіт: «платня» і «ставка» – близькі поняття, а «рахунок» – з іншої царини. Можливо, річ у тім, що і те, й інше означає суму, яку належить віддати. Самі ці значення постали, певно, під впливом значення «курс», принаймні в них подібний зміст: «курс» означає кількість грошей, належних за цінні папери чи валюту, «платня» – суму, належну за роботу, «рахунок» – гроші за послугу чи товар. Послуги/товари, робота і гроші становлять основні елементи економічного життя, тож таке поширення внутрішньої організації лексеми *time* виправдане. Отже, гроші тут розуміються передовсім як рущій господарської сфери.

Обсяг значень, спільних для українського *час* та англійського *time*, досить великий. Проте, якщо для українського слова це майже всі його значення, то для англійського вони становлять мізерну частину. Українська лексема характеризується значно простішою внутрішньою організацією, оскільки розвиток її семантики відбувається по лінії суто часових чи близьких понять. Натомість в англійській лексемі *time* виявляється схильність до кардинальних семантичних переходів, що полягає у суттєвому ускладненні її внутрішньої структури. Отже, українська та англійська домінанта є одиницями «часткової порівняності», адже значення англійського слова мають велику кількість категорій, відсутніх в українській лексемі.

1. Філософський словник / [ред. В. І. Шинкарук]. – К. : Українська радянська енциклопедія, 1973. – С. 417.
2. Мазін Д. М. Особистісний час у культурному вимірі в романі С. Русіди «Останній подих Мавра» / Д. М. Мазін // Наукові записки НАУКМА. – 2001. – Т. 19. – С. 4–8.
3. Скиба С. М. Художній час і художній простір у творчості Лесі Українки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.01. / С. М. Скиба. – Кіровоград, 1998. – 17 с.
4. Приходько Л. А. Художній час і художній простір у поезії: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.01.06 / Л. А. Приходько – Кіровоград : Кіровоград. держ. пед. ун-т, 2004. – 19 с.
5. Фізер І. М. Про який час ідеться в літературному творі / І. М. Фізер // Магістеріум НАУКМА. Літературознавчі студії. – 2007. – Вип. 19. – С. 5–7.
6. Українська мова : енциклопедія / [ред. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко]. – К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2007. – С. 549.
7. Лингвистический энциклопедический словарь / [за ред. В. Н. Ярцевой]. – М. : Советская энциклопедия, 1990. – С. 473.
8. Словник синонімів української мови : у 2-х т. / [ред. А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін.]. – К. : Наук. думка, 2006.
9. Словник української мови / [ред. І. К. Білодід та ін.]. – К. : Наук. думка, 1970–1979. – 11 т.
10. The Oxford English Dictionary / [prep. by A. Simpson, E. S. C. Weiner]. – Oxford : Clarendon Press, 1989. – 20 v.
11. Scholastic Dictionary of Synonyms. – New York : Scholastic Book Services, 1971. – 220 p.

Chepylenko Anna

DOMINANTS «ЧАС» AND «TIME» IN UKRAINIAN AND ENGLISH SYNONYM SETS

This paper demonstrates similarities and differences in the semantics of Ukrainian and English synonym sets dominants having a temporal meaning.

Key words: dominant, synonymical line, lexeme, meaning, semantics.